שורה אלא באהלי שם ופרסאי מנא לן

דמיפת קאתו דכתיב יבני יפת גומר ומגוג

ומדי ויון ותובל ומשך ותירם גומר זה [א] גרממיא

מגוג זו קנדיא (ש) מדי זו מקדוניא יון כמשמעו

תובל זה בית אונייקי משך זו מוסיא תירם

פליגי בה ר' סימאי ורבגן ואמרי לה רבי

סימון ורבנן חד אמר זו בית תרייקי וחד

אמר זו פרם תני רב יוסף תירם זו פרם

יוםף סקיםתן מבתכא תני רב יוםף סקיםתן

גוייתא וסקיסתן ברייתא בין חדא לחדא מאה

פרסי והיקפה אלפא פרסי ותהי ראשית ממלכתו בבל וארך ואכד וכלנה בבל

כמשמעה ארך זה אוריכות ואכד זה בשכר

כלנה זה נופר נינפי ימן הארץ ההיא יצא

אשור יּתני רב יוסף אשור זה סילק יויבן

את נינוה ואת רחובות עיר ואת כלח נינוה

כמשמעו רחובות עיר זו פרת דמישו כלח

זו פרת דבורסיף זואת רסן בין נינוה ובין

כלח היא העיר הגדולה רמן זה אקמיספון

היא העיר הגדולה איני יודע אם נינוה

העיר הגדולה אם רסן העיר הגדולה כשהוא

אומר יונינוה היתה עיר גדולה לאלהים

מהלך שלשת ימים הוי אומר נינוה היא

גומתא ומדי כמשמעו יון זו

ג) סוטה לד: וע"ש ל"ג מנא וכ״ה בע״ין, ד) [ל״ל אלן, ה) [ל״ל אלן, ו) [גיר׳

ע"י כי סליק רבי אבא אמרה וכו'ן, ז) [נ"ל להו], ה) [סנהדרין לח:], ט) [נ"ל

רבה], י) [מעשרות פ"ג מ"ז], יל) בק"א ליתא: חוץ, יל) [ברכות לה:],

מ) (דברים כו),

תורה אור השלם

בְנֵי יֶפֶת גֹמֶר וּמְגוֹג וּמְדֵי וְיָוֹן וְתֻבְל וּמֶשֶׁך וְתִירְס: בראשיתי ב

ַרְיָגְיָ טָּ. 2. וּבְנֵי כוּשׁ סְבָא וַחֲוִילָה

יָסְבְּתָּה וְרַעְמָה וְסַבְּתְּבָא וְסַבְתָּה וְרַעְמָה שְׁבָא וְּדְדָן: וּבְנֵי רַעְמָה שְׁבָא וּדְדָן:

בראשית י

מקדוניא], ב) כתובות

בז א מיי פ״ו מהלכום והלכה ו: בח ב מיי׳ שם הלי ט טוש"ע י"ד סי' רפו סעיף יא:

גליון הש"ם

גמ' בית סתמא לא איקרי. כעין זה חולין קלט ע"ב וש"נ: תום' ר"ה יודע וכו' וי"ל אדרבה משום דמינה סליק. עיין תשוכת הראנ״ח ח״א סימן מכוכת האמל מי מי מי טימן מ: ד"ה חוץ כו' שבנויות בקדש. עיין לעיל ח ע״ב מום׳ ד״ה דאי:

הגהות הב"ח

(מדי כו') גמ' (מדי כו' כמשמעו) תא"מ ונ"כ ס"א מדי כמשמעו יון יו מקדוניא וכן עיקר: וו מקדוניא (ב) שם ד"ח. תח"מ. ונ"ב רש"י ל"ג ליה: (ג) רש"י ד"ה נפלו כו' בלשחצר שהיה מכשדים

הגהות הגר"א

[א] גם' גרממיא. ל"ל . גרמניא רפ״ב דנגעיס): [ב] שם מחקו רש"י): [ב] (דבר אחר) תא"מ (מחקו רש"י):

מוסף רש"י

זה סילק. עס עיר (בחורות יו). מיומז (כתובות י:). מיומן שבאחים. גנול שנהס, כמו שיד הימין חשובה מן השמחל (סוטה לד:). שמשים את הארץ כשחיתות. שמחום רגליו מעמיק בארץ מרוב כובדו וניכר שם כגומא וכשחת, ולשון ששי לח פורש לנו לשון עמודי שש, שהס כבדים ומקום מעמדם ניכר (שם). תלמים. כתלם המחרישה שמעלה העפר ומעמיק בארן בקומון, לוודה בקובות קוממן דומה כאילו לוארס נוקב ועונק בנקב שההחמה יולאה בו (שם). לכן יתנם עד עת יולדה כדמתרגמינן בכן יחמסרון כעידן דילדתא למילד, וכתיב (מיכה ה) ועמד ורעה בעוז ה' וגו' וישבו כי נוחה יגדל. ומחרגמינו (סנהדרין צח:). ישראל. היינו כל הנולח

נמי איני יודע אם כלח העיר הגדולה כיון דמספקא ליה ברסן **סקיססן גווייסא וסקיססן ברייסא.** אסבתה וסבתכא קאי ששמן שוה ונינוה שלפני פניו אם העיר הגדולה עלייהו קאי כ"ש דאיכא לספוקי

דעלה קאי לא הוה ליה למימר היא אף על גב דיפת אלהים ליפת אין השכינה

העיר הגדולה אלא העיר הגדולה: חוץ מלשכת פרהדרין שבה היתה דירה. ואם תאמר ליחשוב נמי לשכת בית אבן שבה היתה דירה לכהן השורף את הפרה י"ל לא חשיב אלא לשכות שבמקדש ° שבנויות בקודש אבל לשכת בית אבן בהר הבית הוה א"נ כיון דלא הוה בכל שתח אלח חחת לכמה שנים לח חשיב דירה: ובי תימא מדרבנן. וא"ת מ"מ אכתי תיקשי לעיל נמי גבי לשכת פרהדרין ליגזרו מהאי טעמא ומאי אינטריך לפרושי טעמא משום שלא יאמרו כהן גדול חבוש בבית האסורים י"ל דלמאי דס"ד השתא לשכת פרהדרין נמי מחייב ר' יהודה מהאי טעמא ולא מטעמא דשלא יאמרו כ"ג חבוש אבל תימה לי מאי קאמר וכי תימא מדרבנן מכל מקום תיקשי אכתי דרבנן אדרבנן מכ״ש דהכא פטרי אפילו מדרבנן ולעיל מחייבי אפי׳ מדאורייתא וי״ל דרבנן אדרבנן לא קשה דשאני סוכה דדירת עראי היא דבקל יכול להיות שהוא יוצא ממנה כגון אם הוא מלטער או ירדו גשמים וכהנה רבות אבל לשכת פרהדרין שהיה בתוכה בקביעו' מחייבי:

אעפ"י שיפם אלהים ליפת. שזכו פרסיים לבנות בית שני אין ארני יודע אם גיגוה העיר הגדולה ובו'. ותימה לי אמאי לא קאמר שכינה שורה אלא במקדש ראשון שבנה שלמה שבא מזרעו של שם: והם מחוז מוקף הרים והחיצונה מקפת את הפנימית ורחוקה פנימית בכלח דמינה קא סליק ®וי״ל אדרבה משום דמינה קא סליק אם איתא

> פרסי והיקף החילונה אלפא פרסי: מן החרך ההיח ילח. שלח להיות בעלת דור הפלגה: ושם אחימן וגו'. איידי דדריש שמהתא נקט נמי להאי: בפסיעותיו: וששי. לשון השחת והשבר (איכה ג) והשי"ן אחד לבדו שורש בתיבה: תלמים. כשורות המחרישה: דבר אחר לא גרסינן: מעניקין אם החמה. דומה שלוארו נוקב ועולה בחלון הרקיע: אמר יהושע בן לוי אמר רבי גרסינן: אמרה קמיה ההוא מרבנן. להא אתקפתא דרבה בר עולא: נפלו כשדיים ביד פרסיים. בלשחלר (ג) ביד דריוש המדי וכורש הפרסי חתנו: והלה כמה לשכות היו שם. לשומרי הבית: גזירה היתה. לקמיה [ע"ב] מפרש גזירה שמא יאמרו כהן גדול בבית האסורים הוא חבוש: אינו בית. וגבי מזוחה בעינן בית חשוב: רבי יהודה מחייב. לענין מעשר דקיימא לן 6 אין הטבל מתחייב במעשר מלאכול ממנו אכילת עראי עד שיראה פני הבית שנאמר ש בערתי הקודש מן הבית: בעירוב. אם פתוחה לחלר שיש בה שאר דירות אוסרת על (בני) כולם אם לא עירבה עמהן: ובמזוזה. ואע"ג דאינה עשויה לימות החמה ולימות הגשמים:

העיר הגדולה יושם אחימן ששי ותלמי ילידי הענק יתנא אחימן מיומן שבאחים ששי שמשים את הארץ כשחיתות תלמי שמשים את הארץ תלמים תלמים 🕫 בבר אחר אחימן בנה ענת ששי בנה אלוש תלמי בנה תלבוש ילידי הענק שמעניקין החמה בקומתן אמר רבי יהושע בן לוי אמר רבי עתידה רומי שתפול ביד פרם שנאמר *לכן שמעו עצת ה' אשר יעץ יי(על) אדום ומחשבותיו אשר חשב ס (על) יושבי תימן אם לא יסחבום צעירי הצאן אם לא ישים עליהם נוהם מתקיף לה רבה בר עולא מאי משמע דהאי צעירי הצאן פרם הוא דכתיב י(ו)האיל אשר ראית בעל הקרנים (הוא) מלכי מדי ופרס ואימא יון דכתיב יוהצפיר השעיר מלך יון יכי סליק רב חביבא בר סורמקי אמרה קמיה דההוא מרבגן אמר ליה מאן דלא ידע פרושי קראי מותיב תיובתא לרבי מאי צעירי הצאן זומרא דאחוהי דתני רב יוסף תירס זה פרס אמר רבה בר בר חנה אמר רבי יוחנן משום ר' יהודה ברבי אלעאי, עתידה רומי שתפול ביד פרם קל וחומר ומה מקדש ראשון שבנאוהו בני שם והחריבוהו כשדיים נפלו כשדיים ביד פרסיים מקדש שני שבנאוהו פרסיים והחריבוהו רומיים אינו דין שיפלו רומיים ביד פרסיים אמר רב עתידה פרס שתפול ביד רומי אמרו ליה רב כהגא ורב אסי לרב בנויי ביד סתורי אמר להו אין גזירת מלך היא איכא דאמרי אמר "(ליה) אינהו נמי הא קא סתרי בי כנישתא תניא נמי הכי עתידה פרס שתפול ביד רומי חדא דסתרי בי כנישתא ועוד גזירת מלך הוא שיפלו בונין ביד סותרין דאמר רב יהודה אמר רב יאין בן דוד בא עד שתפשום מלכות רומי הרשעה בכל העולם כולו תשעה חדשים שנאמר יילכן יתנם עד עת יולדה ילדה ויתר אחיו ישובון על בני ישראל: ת"ר יכל הלשכות שהיו במקדש לא היו להן מזוזה חוץ מלשכת פרהדרין שהיה בה בית דירה לכהן גדול אמר ר' יהודה והלא כמה לשכות היו במקדש שהיה להן בית דירה ולא היה להן מזוזה אלא לשכת פרהדרין גזירה היתה מ"ם דר' יהודה אמר ∞(רבא) קסבר רבי יהודה כל בית שאינו עשוי לימות החמה ולימות הגשמים אינו בית איתיביה אביי והכתיב ¹¹וֹהכיתִי (את) בית החורף על בית הקיץ א"ל בית חורף ובית קיץ איקרי בית ∘סתמא לא איקרי איתיביה אביי יסוכת החג בחג ר' יהודה מחייב וחכמים בפומרין ותני עלה ר' יהודה מחייב בעירוב ובמזוזה ובמעשר וכי תימא מדרבנן בשלמא עירוב ומזוזה איכא למימר מדרבנן אלא מעשר מי איכא למימר מדרבנן

חוץ י מן היקף חיצונה לכל לד מאה

שמשים את הארן

בראשית ז 3. וְתָּהִי רָאשִׁית מַמְלְכָתוֹ בָּבֶל וְאָרֶךְ וְאַבָּד וְכַלְנָה בְּאָרֶץ שָׁנְעָר: בראשיתיי 4. מַן הָאָרֶץ הַהוּא יָצְא אשור ויבן את נינוה ואת רְחבת עיר וְאֶת כָּלַח: וְאֶת רֶסֶן בֵּין נִינְוַה
וְבֶין בְּלַח הָוֹא הְעִיר
הַגְּדלְה: בראשיתייב

הַגְּדֹלְה: בראשיתייב 6. וַיָּקָם יוֹנָה וַיֵּלֶךְ אֶל נִינְוָה כִּדְבָּר יְיָ וְנִינְוֵה הָיְתָה עִיר גְּדוֹלָה הָיְתָה עִיר גְּדוֹלָה לאלהים מהלך שלשת ְמִים: יונה ג ג 7. וַיִּעֲלוּ בַנֶּגֶב וַיָּבֹא עַד חֶבְרוֹן וִשָּׁם אֲחִימֵן שֵׁשַׁי ותלמי לפני נבנתה רמדרר יג כר מצרים: מְצְרָים: במדבר יג כב 8. לָכַן שַׁמְעוּ עֲצָת ייִ אָשֶׁר יָעֵץ אָל אֱדוֹם אָל ישָׁבַי תִּימָן אָם לֹא אָל ישָׁבַי תִימָן אָם לֹא ייִשְרַנִיר עִייִנִים לֹא סחבום צעירי הצאן אם

יְּשְׁיִם בְּלֵיֵה יִּבּלְאָבּ לא יַשִּׁים עֲלֵיהֶם נְּוָהֶם: ירמיהו מט כ ירמיהו הָאַיִל אֲשֶׁר רְאִיתְ 9. הָאֵיל אָשֶׁר רְאִיהָ בּעל הַקְרְנִים מִלְכִי מְדִי וּפְרָס: דניאל זי 10. וְהַצְּפִיר הַשְּׁעֵיר מֶלֶך יָון וְהַקָּרוְ הַגְּדוֹלְה אָשֶׁר בִּין עֵינְיו הוּא הַמֶּלֶך הָרִאשוֹן:

דניאל ח כא יולדה ילדה ויתר אחיו ישובון על בני ישראל:

12. וְהָבֵּיתִי בֵּית הַחֹרֶף על בֵּית הַקְּיִץ וְאָבְדוּ בְּתֵּי הַשֵּׁן וְסְפוּ בְּתִּים רַבִּים עמוס ג טו

להר המשחה, ומגן נמי (מדות פ"א מ"ג) שער המזרחי שפרה וכל מסעניה יולאין להר המשחה וגמרינן ממילואים. ואומר רבינו הזקן דהואיל ולימה (בכולה) [בכולין שמא לא קמשיב. ולשכת בית אבטינם נמי דאמרינן שהיה בית דירה לכהן גדול לא קחשיב, שלא היה שם עיקר דירה. ובי תימא שדרבגן. מימה דאכמי לא מירן כלום דלעיל בלשכת פרהדרין לא מחייב רבי יהודה אלא גזירה שמא יאמרו כהן גדול חבוש בבית האסוריון והכא מחייב מדרבטן סוכה אטו בית. וליכא למנימר דגזירה נמי דקאמר לעיל גזרה לשכת פרהדרין אטו בית, דהא כמה לשכות היו שם לבית דירה פרהדרין כח מחייב רבי יהודה חמה גודרה שמח יחתרו כהן גדור חבוש בבית החסורין והכח מחייב מדרבק סוכה חטו בית. וליכא למומר דגזירה נמי דקאמר לעיל גזרה לשכח פרהדרין אטו בית, דהא כמה לשכוח היו שם לניח דירה ולא גזרינן בהו אטו בית. אומר רבינו הזקן דבסוכה המסורה לכל גורינן אטו בית, אבל לשכח פרהדרין מסורה לוריזין ובשביל כך לא יניחו מלהניח מזוחה בבחיהם, ואינשי דעלמא לא מסקו אדעחייהו שאין שם. ובי תיבוא בודרבגן. חימא ואכתי קשיא דרבען אדרבע דלעיל מחייבי והכא פטרי. מיהו לא מסיק אדעתא הך קושיא ולעיל נמי לא משני לה.

דילמא

איז השכינה שורה אלא באהלי שם. ומקדש שני בניוה פרסאי דאתו מיפת דתני רב יוסף תירס זו פרס וכתיב בני יפת אין והשכנה אודה אלא באחרי שם, ומקוף של בנודה מילה איזה ומידור והיד ביריף ודרט הו מוסד וכודב ביי יפור גומר ומגוג גונר: אמר רכי עתידה רומי שתימול ביר פרס שנאי לכן שמעו עצת ה' אשר יעץ (על) [אל] אדום ומחשבותרו וגר, אם [לא] יסחבום צעירי הצאן. ופריש לה צעירי הצאן זוטרא דאחוה. ופרסאי מנא לן דמיפת קאתו דכתיב בני יפת יה, ות ניתן שהבים בכינה המון הכיט בי היבור היה היה היה היה היה היה היה היה לך כנו קיה היה בכי בע"ד גומר ומנגג כדי גומר ומנגג ברי ברמימי בגדו זו גינתא. מדי כמשמעו. יוון זו מקדוניא. תובל זו בית איניקי. ותיים זו פרס, ותני רב יוסף תיים זו פרס. מקדש ראשון בנאוהו ישראל שהם בני שם והחריבוהו כשרים נפלו כשדים ביד פרסיים מקדש שני שבנאוהו פרסיים כר. אמר רב עתידה פרס שתפול ביד רומי תניא נמי כר, דאמר רב יהודה אמר רב אין בן דוד בא עד שתיפשוט מלכות הרשעה ט' חדשים ככל העולם שנאמר לכן יתנם עד עת יולדה ילדה ויתר אחיו ישובון. ת"ר כל הלשכות שהיו במקדש לא היה בהן מזוזה חוץ מלישכת פרהדרין מפני שהיא בית דירה לכהן גדול שבעת ימים בשנה. א"ר יהודה וכי אין שם בית דירה אלא זו בלבד כו'. ואוקמה רבה אליבא דר' יהודה ולימות החמה ולימות הגשמים) אלא אמרו כל שהיא בית דירה ולימות החמה ולימות הגשמים חייבת ושאינה בית דירה (רימות החמה ולימות הגשמים) אלא אמרו כל שהיא בית דירה [לימות החמה ולימות הגשמים] חייבת ושאינה בית דירה פטורה שנאמר וכתבתם על מזווות ביתך, ביתך סתם כתיב. ואע"ג דכתיב בית החורף ובית הקיץ, בית החורף ובית הקיץ איקרי בית סתמא לא איקרי אלא העשוי לדירת ימות החמה וימות הגשמים. ומותיב אביי סוכת החג בחג די יהודה מחייב וחכמים פוטרץ. ותני עלה ר' יהודה מחייב בעירוב ובמווזה ובמעשר. כלומר בית הוא דהא קיי"ל אין חייב בעירוב אלא בית וכן במזוזה. והפירות נמי אינן חייבין במעשר עד שיראו פני הבית. ואם תאמר מדרבנן חייב

א) לפנינו ברש"י ליתא ובגיטין דף ו' מביא זה החוק' ד"ה ומבי בשם רש"י גם בגמ' הגי' שם ובעירובין אקטיספון בא' אבל בכ"י הוא בלי א'.